

आज काठ उद्योगको सुरक्षा तथा स्वच्छताबारे सिकौं!

काठ हाम्रो दैनिक जीवनमा जताततै हुने परिचित कच्चा सामग्री हो है?

हो है!

काठ उद्योग भनेको मुढोलाई प्रशोधन गरी घर, फर्निचर आदिको निर्माण सामग्री बनाउने काम रहेछ है?

हिजोआज प्राकृतिक कच्चा सामग्रीको आकर्षणको फेरि समीक्षा भइरहेको छ।

यस्ता कार्यस्थलहरूमा पनि औद्योगिक दुर्घटनाहरू भइरहेका छन्।

हो र?

त्यसोभए अब औद्योगिक दुर्घटनाहरूका मुख्य कारणहरू हेरौं।

औद्योगिक दुर्घटनाहरू घटेका स्थिति

1	च्यापिने र बेरिने	30%
2	काट्ने र घोटिने	20%
3	खस्ने र झर्ने	12%
4	लड्ने	9%
5	वस्तु उडेर आउने र झर्ने	8%

सन्दर्भ: केन्द्रीय औद्योगिक दुर्घटना रोकथाम संघ "औद्योगिक दुर्घटना विश्लेषण डाटा" औद्योगिक दुर्घटना घटेको स्थिति (2019) (दुर्घटना घटेको दर, 2019 मा घटेको कुल दुर्घटना सङ्ख्या (506 दुर्घटना) को अनुपात हो)

"च्यापिने र बेरिने", "काट्ने र घोटिने" र "खस्ने र झर्ने" धेरै रैछ है...।

हो।

उदाहरणको लागि
"च्यापिने र बेरिने" को खण्डमा,

स्वचालित काठ क्यारेज नजिकै
निरीक्षण गरिरहेको बेला
सञ्चालन सुरु गर्ने सेन्सरमा छोड्दैएर,
उपकरण चलेर छाती च्यापिने,

कन्वेयरको परिक्रमाको अक्षमा
कामको पोसाक बेरिने जस्ता
दुर्घटनाहरू भइरहेका छन्।

मैले
बिस्तारै चलिरहेको बेलामा पनि
कन्वेयर खतरनाक हुन्छ भनेर
सुनेको छु।

हेर्दा बिस्तारै देखिएपनि
कन्वेयर शक्तिशाली
हुने हुनाले हातलाई त
सजिलै बेरिदिन्छ।

यो दुर्घटनाबाट कसरी
जोगिन सकिन्छ होला?

आफू सावधान हुने मात्र नभएर
तोकिएका नियम र कार्यविधिको
पालना गर्नु पनि महत्त्वपूर्ण हुन्छ।

धेरै नियमहरू भएको
कस्तो झन्झटिलो
काम है.....।

यसको मतलब
सावधान भए पुग्ने रैछ, हैन त?

के रे?

झन्झटिलो भएपनि
आफू र वरपरका मान्छेहरूलाई
चोटबाट बचाउनको लागि
यो महत्त्वपूर्ण कुरा हो भनेको!

हस्...!

हस्...!

अब "काटने र घोटिने"।
विगतमा काठलाई
ब्लेडले काटने बेला
हात काटने दुर्घटना
भएको उदाहरण छ।

ब्लेड नरोकीकन
ब्लेड बोर्डको काठको धूलो
हटाउन खोजेको बेला
हात काटिने जस्ता
दुर्घटनाहरू पनि घटिरहेका छन्।

चोट लागेर
हलचल गर्न नसके भयो भने
परिवारलाई पनि चिन्ता हुन्छ,
आयको हिसाबले पनि समस्या
पर्छ है.....।

त्यसैले त
सुरक्षित प्रयोग विधि
जानिराख्नु महत्त्वपूर्ण हुन्छ।

ब्लेडको दाँतमा छुने बेला
पूर्ण रूपमा रोकिएको छ
भन्ने कुरा निश्चय गरौं।

"खस्ने र झर्ने" चाहिँ
कस्तो बेला हुन्छ?

उदाहरणको लागि
मेसिनको मर्मत (मेन्टिनेन्स)
गर्ने बेला

विगतमा सन्तुलन गुमाई
स्टेपल्याडरबाट झर्ने
दुर्घटना भएको उदाहरण छ।

ए...।

अब

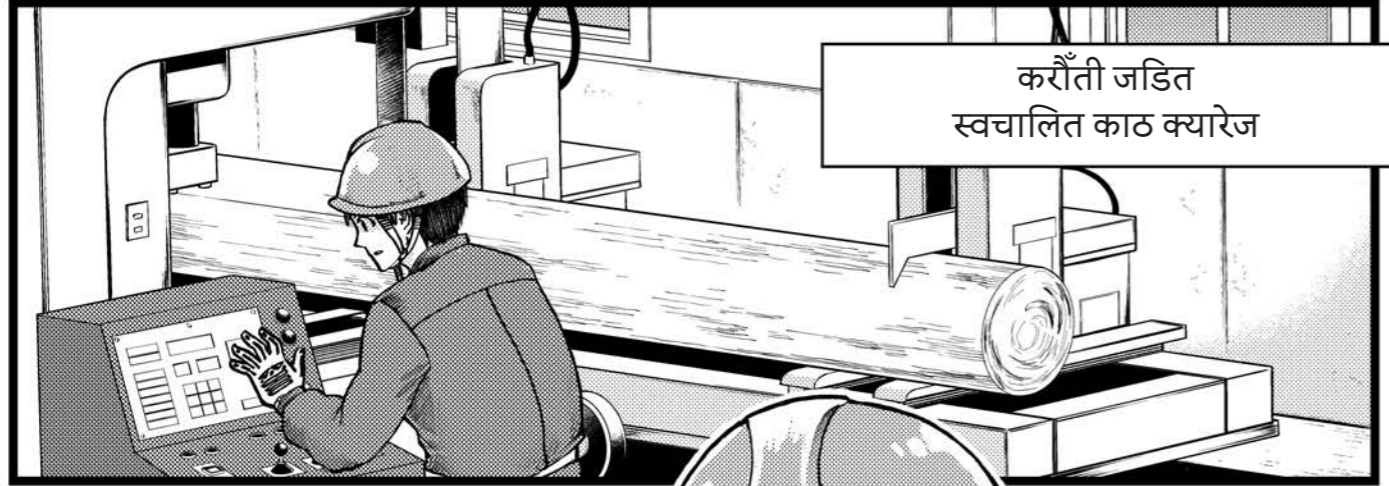
गाँ...

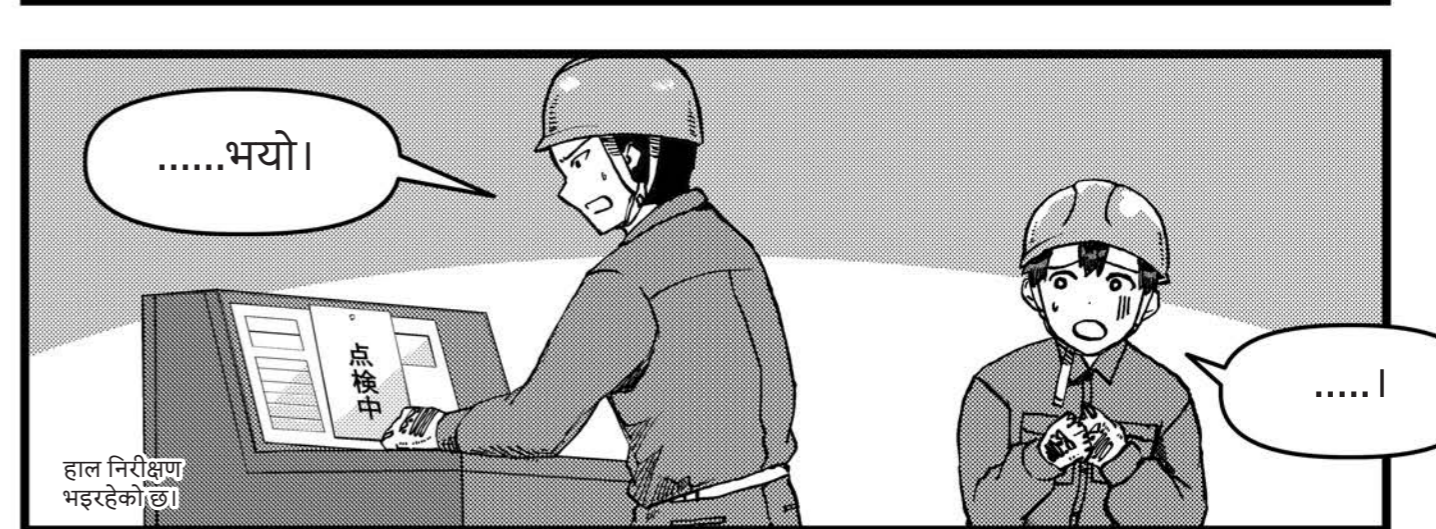
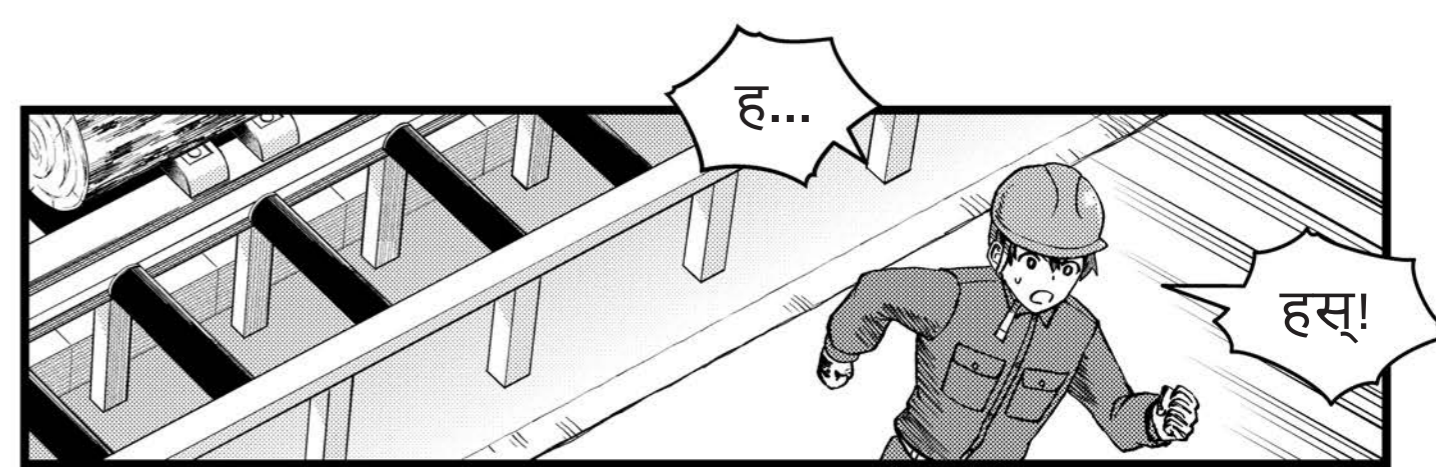
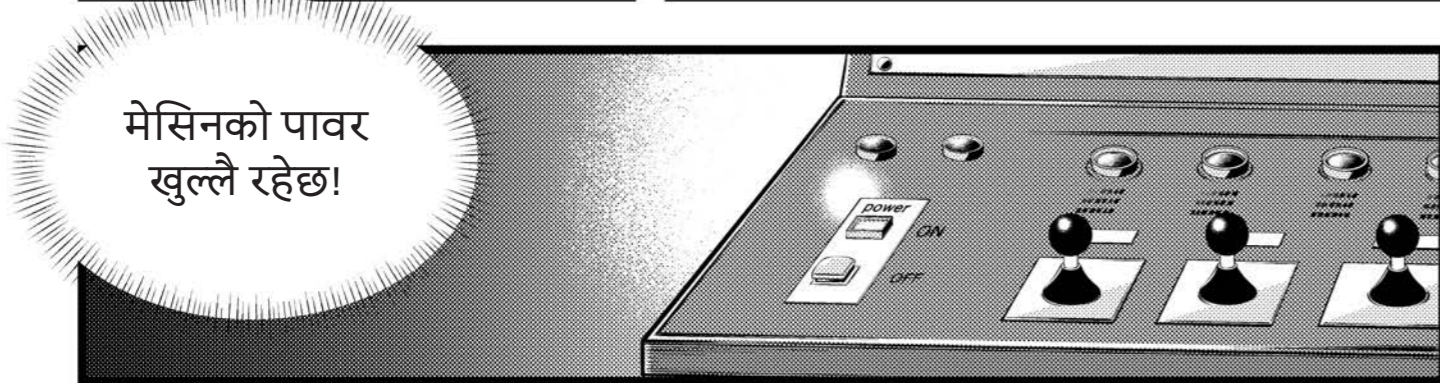
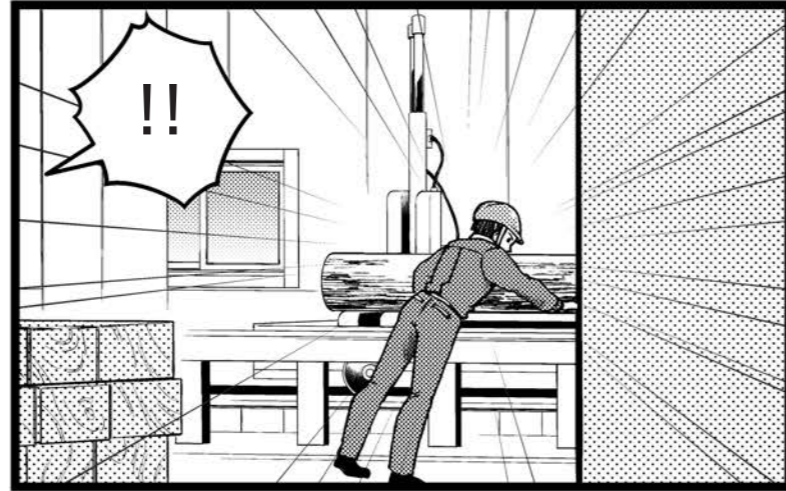
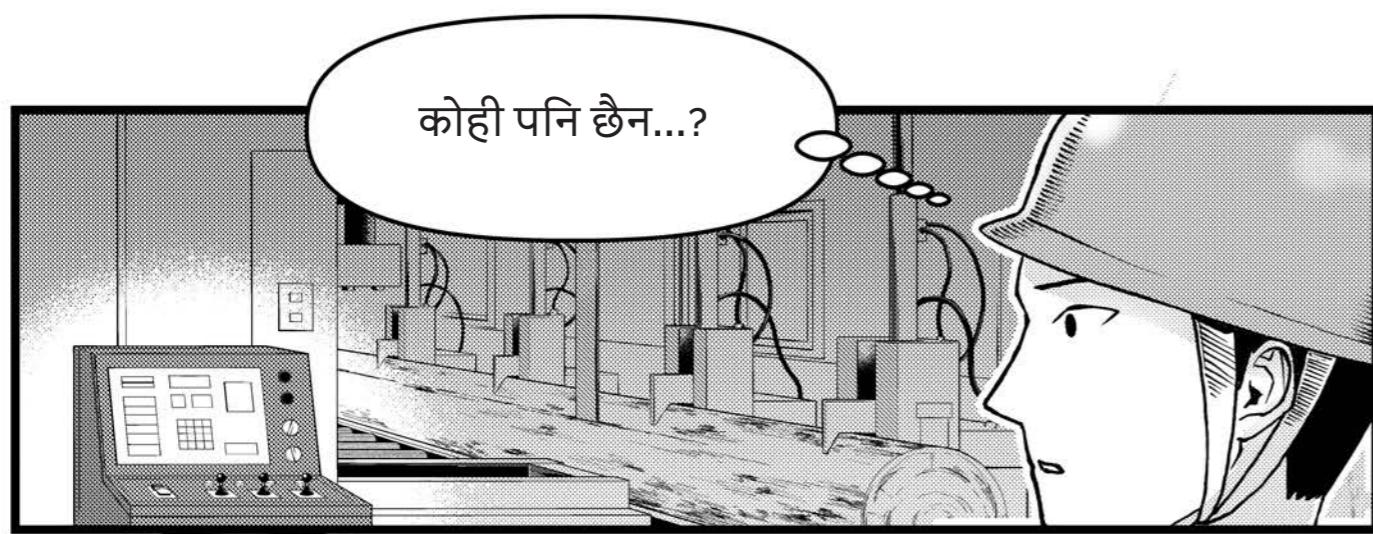
वास्तविक कार्यस्थल

हेरौं!

1

CASE 1

के गरिरहेको!?

आज धेरै काम छ,

पावर बन्द गरेन भने खतरा हुन्छ भन्ने थाहा छैन?

माफ गर्नुहोस्!

यस्तै भडुराख्यो भने सिद्धिदैन भनेर आत्तिको थिएँ...।

अरे? के भयो!?

ए...।

अनि...तिमीलाई चोट त लागेको छैन?

छै...छैन। ठीक छ।

ल, राम्रो भयो।

यस पटक चोट लागेन तर कहिलेकाहीं मेसिन अचानक चल सुरु पनि गर्न सक्छ।

सावधानी अपनाएन भने ठूलो दुर्घटनामा पर्न सकिन्छ नि।

हजुर, माफ गर्नुहोस्...।

चाँडै काम सिद्ध्याउन चाहने भावना त म पनि बुझ्छु तर...

त्यस्तो बेलामा पनि मेसिन नजिक जाने बेला पावर बन्द गर्नुपर्छ भन्ने नियम छ नि, होइन?

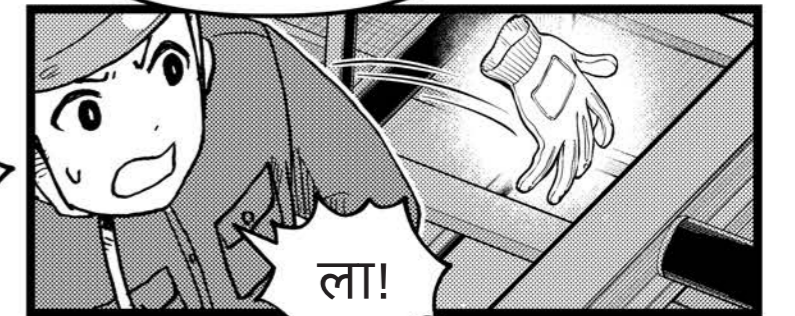
जस्तोसुकै अवस्थामा पनि हाम्रो ज्यानको सुरक्षा सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण हुन्छ।

नियमहरूको पालना गरेर सुरक्षित ढंगमा काम गरौं है?

...हस्!

पाठ 1
"मेसिन नजिक जाने बेला स्विच बन्द गरौं।"

CASE 2

मेसिन रोक्रे बेला
ट्याग राख्नुपर्छ भन्ने
नियम त छ तर...

हाल निरीक्षण
भइरहेको छ,
कदापि स्विच
ON नगर्ने!

点検中
スイッチ入れるな

पन्जा फुकालेको कुरा
थाहा नदिन पाए हुन्थ्यो।

होस्!
छिटो पन्जा
निकालिहाल्छु!

मेसिन रोक्रे बेला
सधैं ट्याग राख्ने!

प्रवेश निषेधित क्षेत्र

खै... हात त पुग्दैन...!

अझ भित्र
गयो भने हात पुग्छ
जस्तो त छ...!

सेम्पाइ (सिनियर सहकर्मी)...!
पालो फेर्ने बेला भइसक्यो।

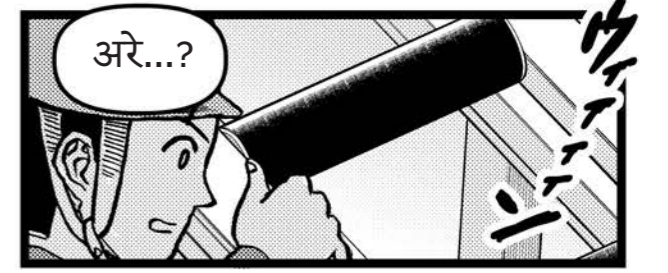
खै... छैन त...!

"हाल निरीक्षण भइरहेको छ"
ट्याग पनि छैन, आराम गर्न
गइसक्या हो कि?

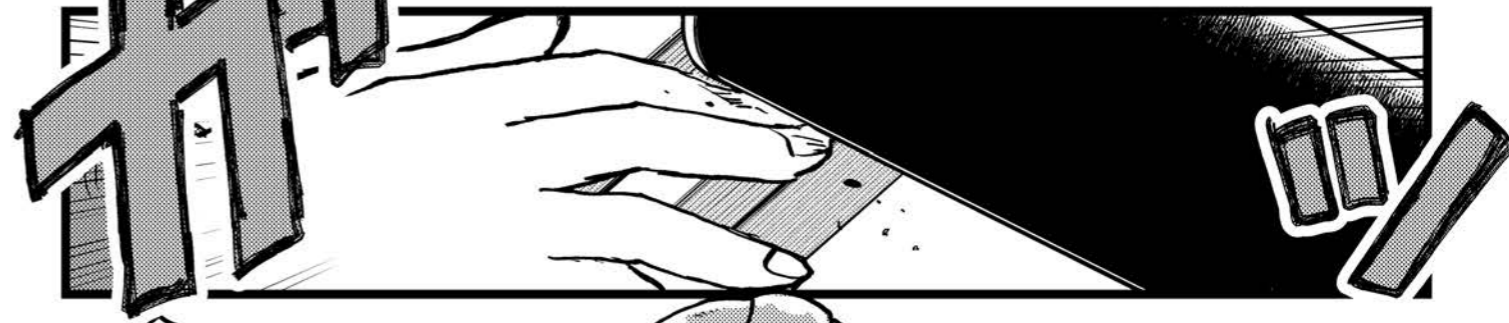

जे सुकै होस्!
आज पनि
मेहनत गर्नु पर्‍यो!

स्विच अन!

अरे...?

ऐया!!

सेम्पाइ
(सिनियर सहकर्मी)!?

ठीक छ!?

किन
त्यस्तो ठाउँमा...!?

प्रवेश निषेध

के भयो!?

प्रवेश निषेधित क्षेत्रमा
के गरिरहेको?!

पन्जा
खसेर...

निकाल्न खोज्दा
अचानक कन्वेयर
चल्र थालेर
औंला च्यापियो...!

सुन्निएको
छ त!

ल तुरुन्तै
अस्पताल जाऔं!

केही दिन पछि

हड्डी भाँचिएको
औंला कस्तो छ?

अझै अलिअलि
दुख्छ...।

मैले तपाईं त्यहाँ
भएको कुरा चालै पाइन,
माफ गर्नुहोस्...

सुरक्षात्मक उपकरण
नलगाउनु पनि ठीक होइन
अनि

हाल निरीक्षण भइरहेको छ,
कदापि स्विच ON नगर्ने!

点検中
スイッチ入れるな

मेसिन रोक्ने भए
नबिर्सिकन ट्याग
राख्नुपर्छ भन्ने
नियम छ होइन?

प्रवेश निषेध

त्यसपछि
प्रवेश निषेधित क्षेत्रमा
खतरा हुने हुनाले त्यस्ता ठाउँहरूमा
पसु पनि हुँदैन,

कन्वेयरको
घुम्ने भागमा
कदापि छुनु हुँदैन है?

कहिलेकाहीं ट्याग राख्न
बिर्सन सकिने हुनाले,
आफैले निर्णय गरी
पावर ON गर्नु भन्ने खतरा हुन्छ।

ON गर्नुभन्दा अगाडी
परामर्श लिने।

हस्...।

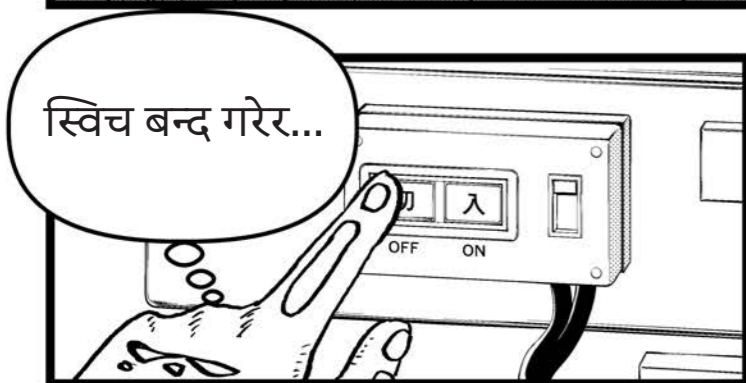
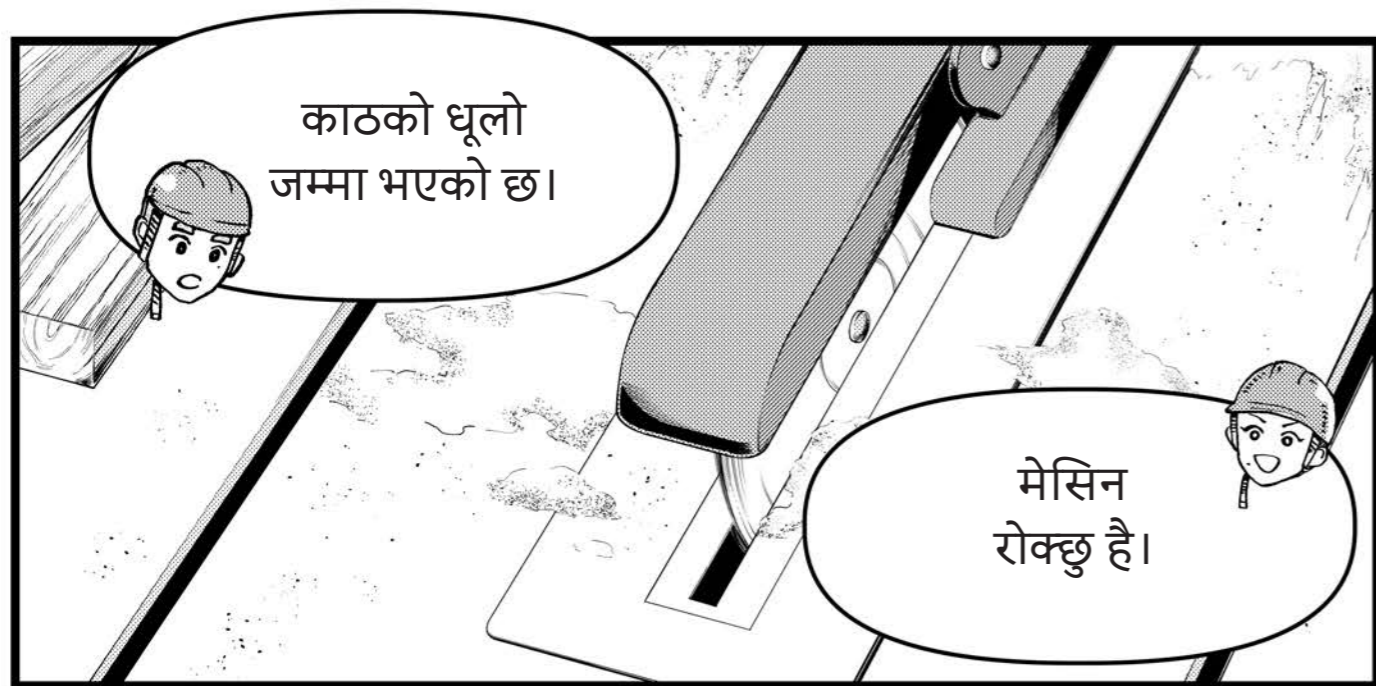
पाठ 2
"पावर OFF गरेपछि वरपरका मान्छेलाई
जानकारी दिऔं।"

CASE 3

*ब्लेड फेर्ने समय काठको गुणस्तर र कामको परिमाण अनुसार प्रत्येक कार्यस्थलमा फरक हुन्छ।

ला!

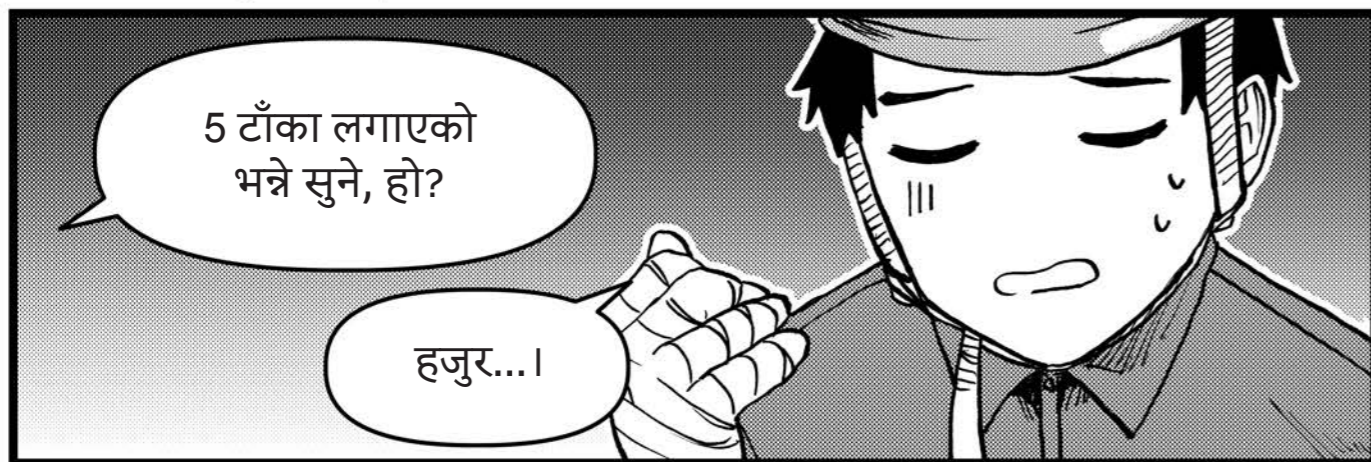
ऐया!!

काट्यो!?

तुरुन्तै रगत रोकेर
अस्पताल जाऔं!

तुरुन्तै सम्पर्क
गरेर आउँछु!!

5 टाँका लगाएको
भन्ने सुने, हो?

हजुर...!

ब्लेड अलिअलि
घुमिरहेको बेला पनि
खतरा हुने हुनाले

नआत्कीकन
रोकिएको निश्चय गरेपछि मात्र
काम गरेन भने
ठूलो चोट लाग्न सक्छ।

STOP!

त्यसपछि
तोकिएको कार्यविधिको
पालना गर्ने!

खतरा हुने हुनाले
ब्लेडको काठको धूलो
हटाउन हात प्रयोग नगरी,
ब्लोअर वा ब्रस प्रयोग गरेर
हटाउने है।

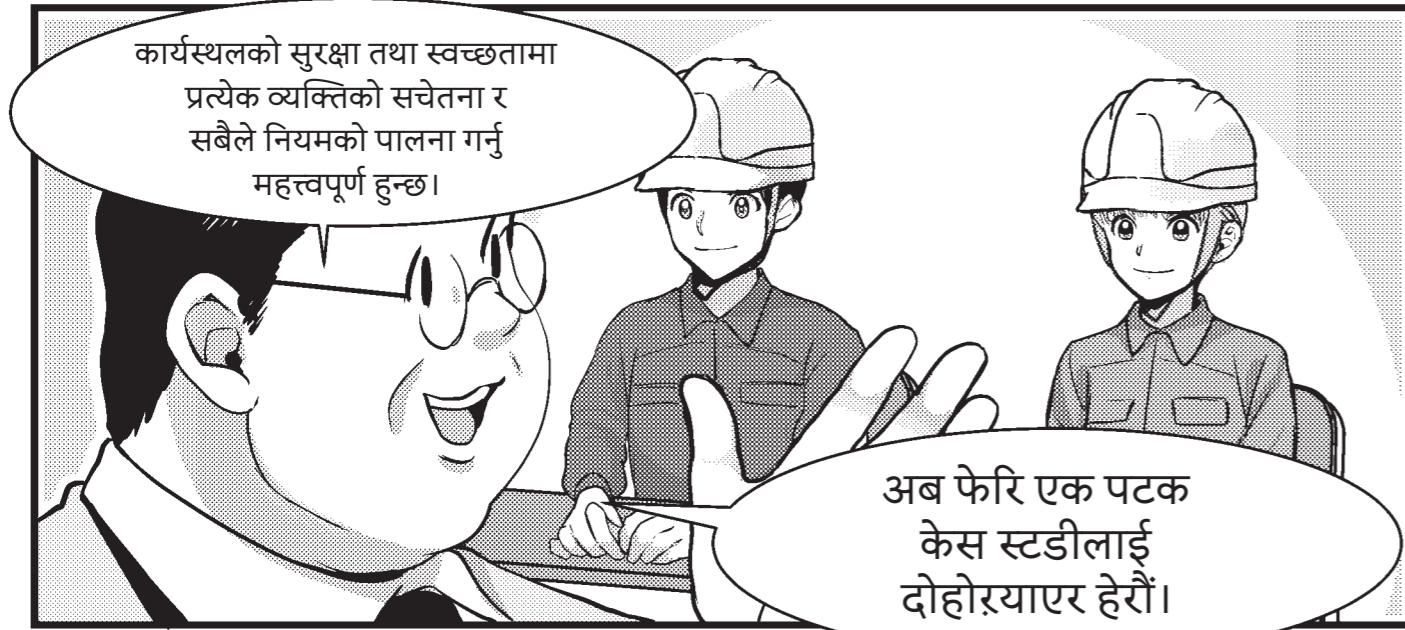
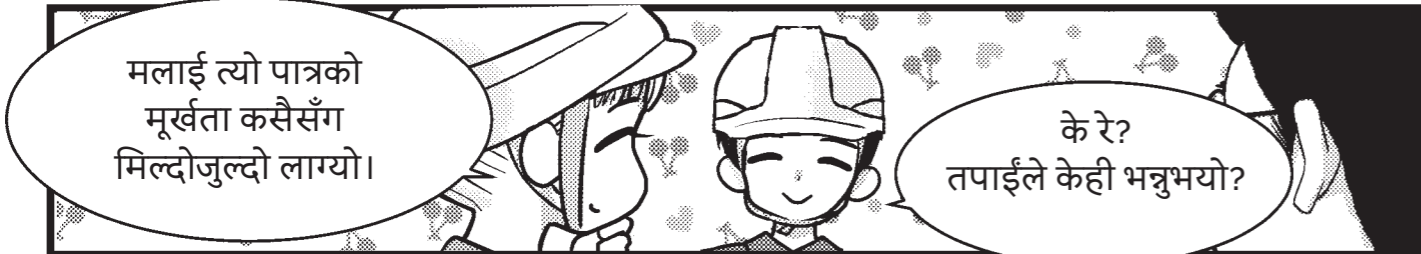
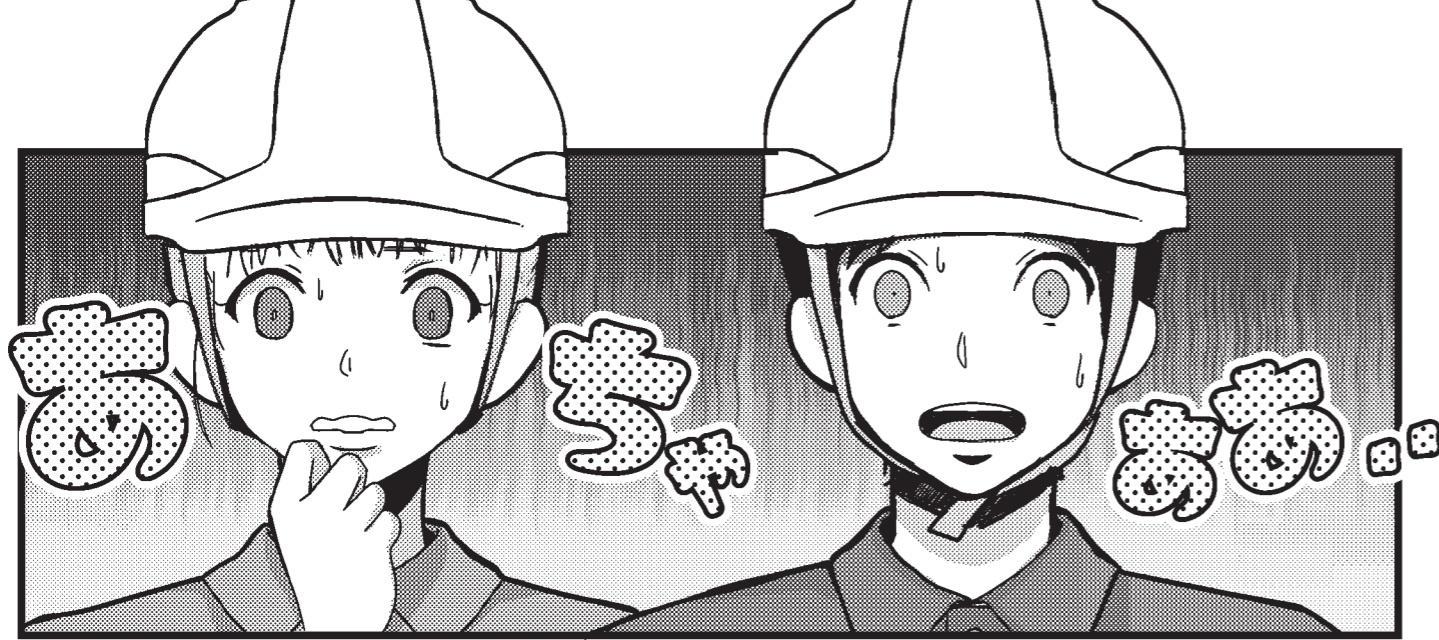
पन्जा
नलगाएको भए त
अझ ठूलो चोट
लाग्थ्यो होला।

अबदेखि
सावधानी अपनाउँछु...!

पाठ 3
"कुनै पनि उपकरणलाई
छुने बेला पूर्ण रूपमा मेसिन
रोकिएको निश्चय गरेपछि
मात्र छुने।*"

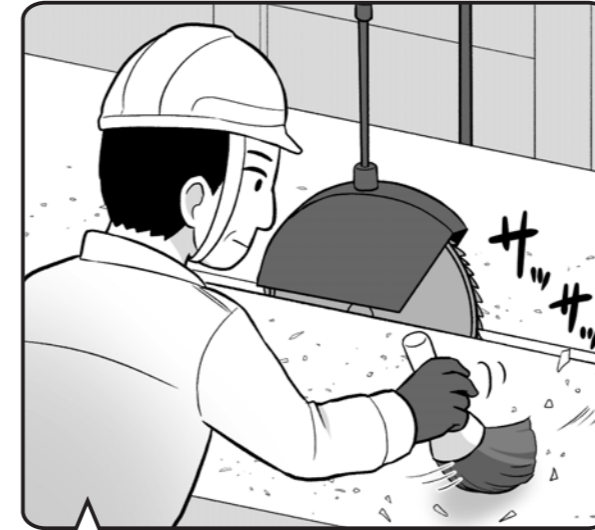
*विशेष गरी घुम्ने भाग खतरा हुन्छ!

काठ उद्योगका ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

1 | स्विच बन्द गर्ने

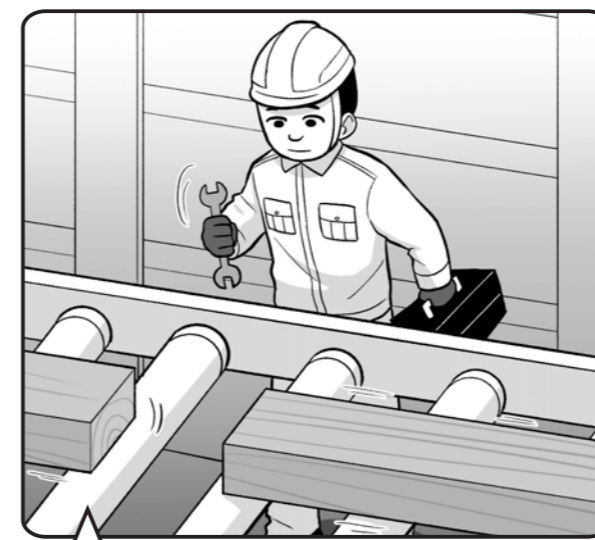
काठको टुक्राटाक्री र काठको धूलो हटाउने बेला मेसिनको स्विच बन्द गरौं।

2 | वरपरका मान्छेहरूलाई जानकारी दिने

मेसिन रोकेर समस्या समाधान गर्ने बेला ट्याग लगाएर राखौं।

3 | रोकिएको निश्चय गर्ने

निरीक्षण सुरु गर्नु भन्दा अगाडि पूर्ण रूपमा मेसिन रोकिएको कुरा निश्चय गरौं।

4 | खतरा क्षेत्रमा नपस्ने

खतरा क्षेत्रमा नपस्ने गरी ध्यान दिऔं।

अरु मात्र औद्योगिक दुर्घटनामा पर्छन्, मलाई केही हुँदैन भनेर कदापि नसोच्ने। यो आफू नजिक हुने समस्या हो।

नियमको पालना गर्नु भनेको "शरीर", "परिवार" र "जीवनयापन" को रक्षा गर्नु हो भन्ने कुरा याद राख्नुहोस्।

केही भइहालेको अवस्थाको लागि सधैं कार्यस्थलमा कम्युनिकेसन गर्नु पनि महत्त्वपूर्ण हुन्छ।

ल! औद्योगिक दुर्घटना नहुने गरी हरेक दिन सबैले मेहनत गरेर काम गरौं!

काठ उद्योग

यस्ता कुराहरूमा पनि ध्यान दिऔं!
सुरक्षा र स्वास्थ्यको लागि सुझावहरू!

1 | सुरक्षात्मक उपकरणहरू

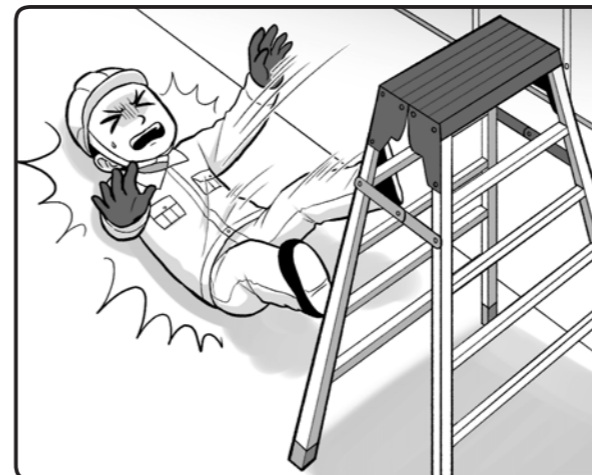
ध्यान दिनुपर्ने कुरा
उपयुक्त सुरक्षात्मक उपकरण लगाउने कुरामा ध्यान दिऔं!
विस्तृत जानकारीको लागि "माइगाबाट बुझे सुरक्षा तथा स्वच्छता र औद्योगिक दुर्घटनाहरू रोकथामका आधारभूत कुराहरू" हेर्नुहोस्।

2 | हिटस्ट्रोक प्रति सावधान हुने

ध्यान दिनुपर्ने कुरा
कार्यस्थल भित्र अथवा भवन बाहिरको काममा हिटस्ट्रोक प्रति सावधान हुने!
विस्तृत जानकारीको लागि "माइगाबाट बुझे सुरक्षा तथा स्वच्छता र औद्योगिक दुर्घटनाहरू रोकथामका आधारभूत कुराहरू" हेर्नुहोस्।

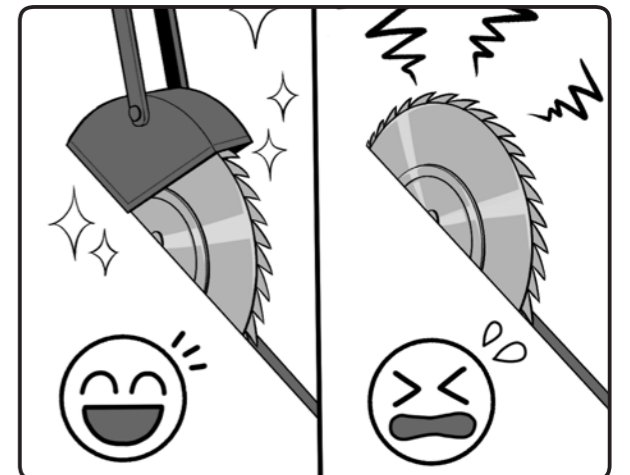
3 | अग्लो ठाउँबाट झर्ने दुर्घटना प्रति सावधान हुने

ध्यान दिनुपर्ने कुरा
भ्यान्ड वा स्टेपल्याडर प्रयोग गरिने अग्लो ठाउँको काम गर्दा सावधान हुने।

विस्तृत जानकारीको लागि "माइगाबाट बुझे सुरक्षा तथा स्वच्छता र औद्योगिक दुर्घटनाहरू रोकथामका आधारभूत कुराहरू" हेर्नुहोस्।

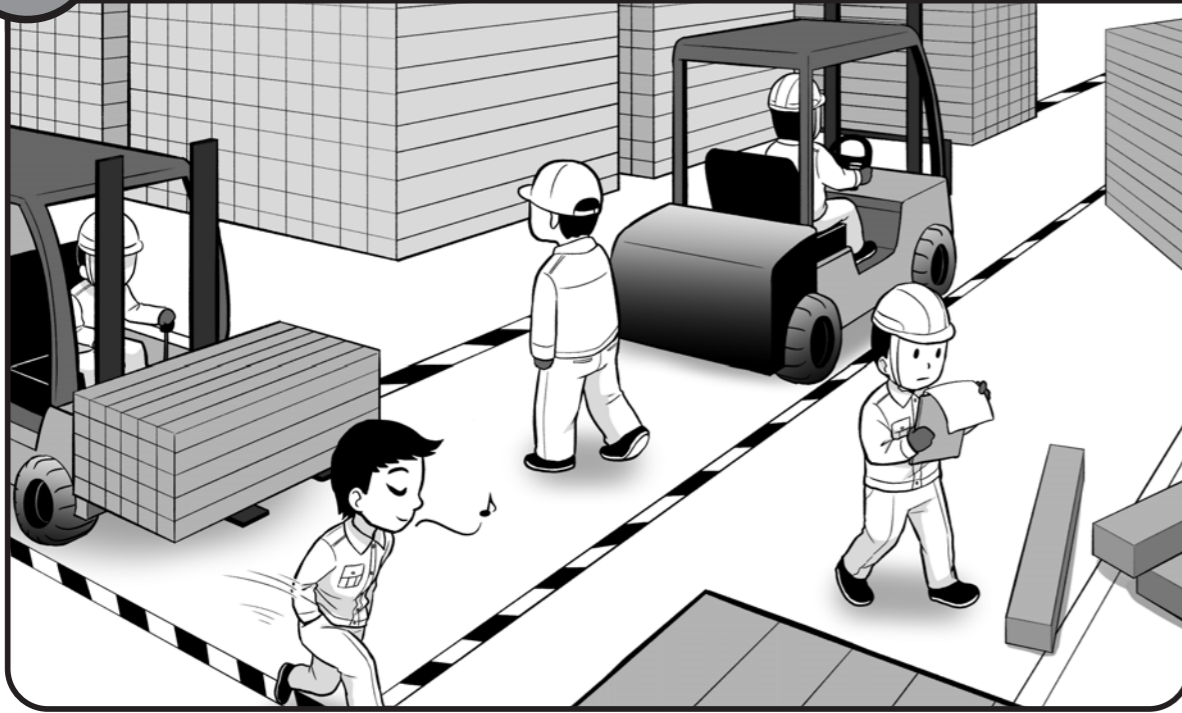
4 | क्राउन गार्ड जडान भएको कुरा निश्चय गरौं

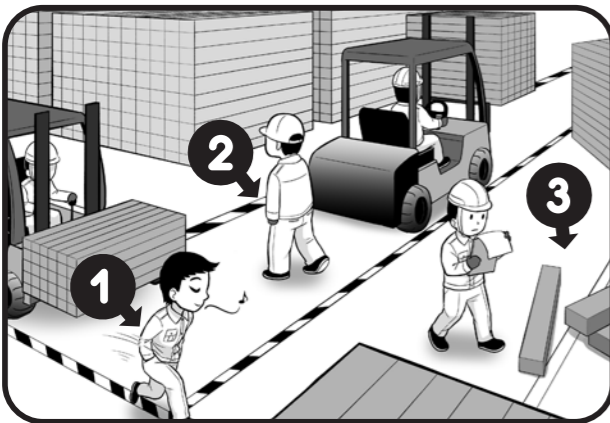
ध्यान दिनुपर्ने कुरा
ठीकसँग क्राउन गार्ड चलिरहेको कुरा निश्चय गरौं!

कार्यस्थलको काममा लुकेका खतराहरू जानौं! खतरा पूर्वानुमान तालिम (KYT)

Q कहाँ खतरा हुन्छ भन्ने कुरा विचार गरेर हेरौं!

A यी खतरा भएका ठाउँहरू हुन्!

1

खल्लीमा हात
नहाल्ने।

2

प्रवेश निषेधित क्षेत्रमा
नपस्ने।

3

पूर्ण रूपमा 4S (पुनर्व्यवस्थापन
(सेइरी), क्रम अनुसार मिलाएर
राख्ने (सेइतोन), सरसफाइ
(सेइसो), पुनर्व्यवस्थापन गरी
क्रम अनुसार मिलाएर राखेको
सफा स्थितिलाई कायम राख्ने
(सेइकेचु)) को कार्यान्वयन।

अन्य खतरा भएका ठाउँहरूबारे पनि विचार गरेर हेर्नुहोस्।

माङ्गाबाट बुझे
काठ उद्योगको सुरक्षा तथा स्वच्छता

2022 साल मार्च प्रकाशन

प्रकाशित: स्वास्थ्य, श्रम र कल्याण मन्त्रालय

योजना: Mizuho Research & Technologies, Ltd.

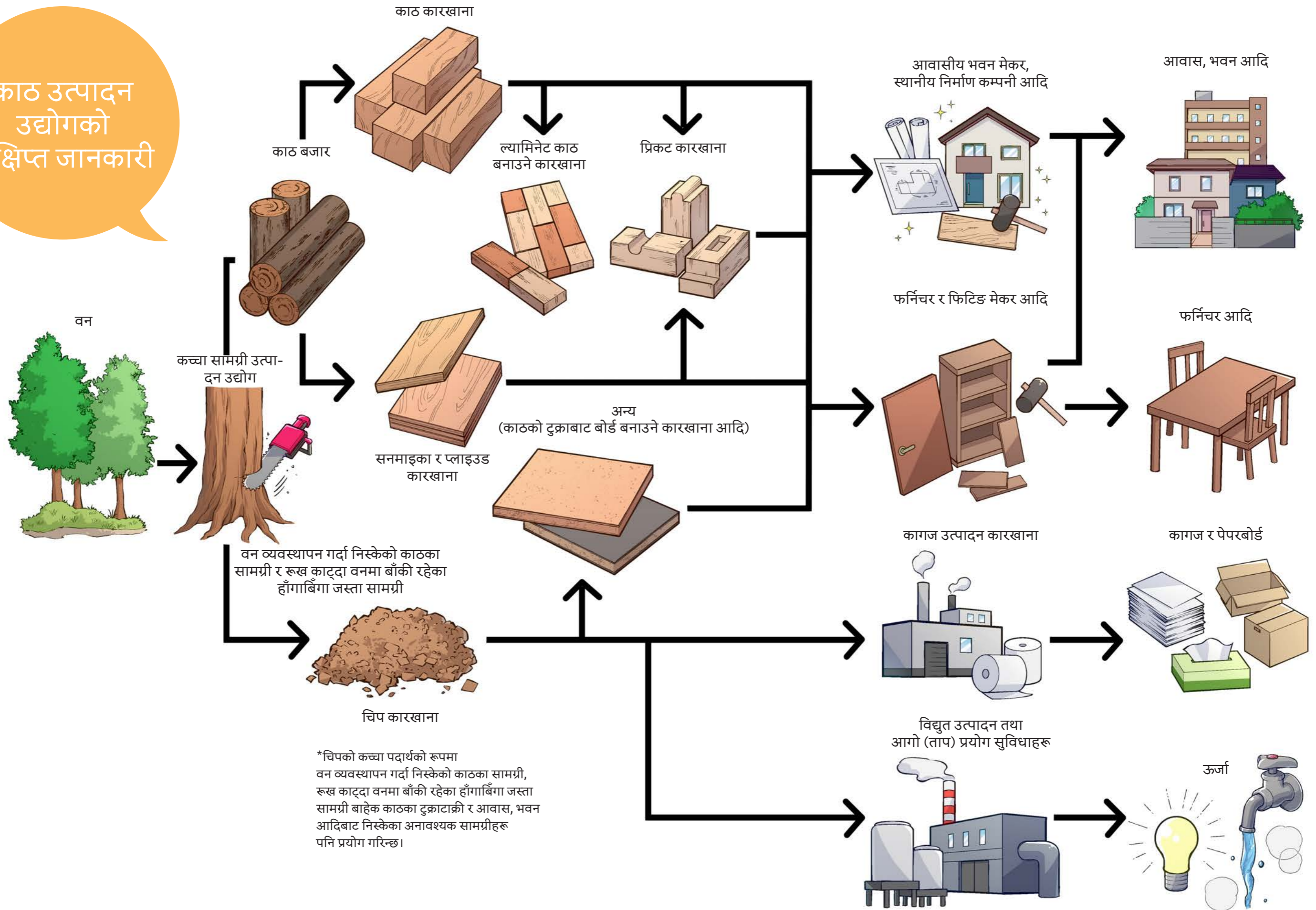
सहयोग: काठ तथा काठको सामान निर्माणसँग सम्बन्धित सुरक्षा तथा स्वच्छता शिक्षण सामग्री

विकास वर्किङ

निर्माण: Sideranch Inc.

काठ उत्पादन उद्योगको संक्षिप्त जानकारी

*चिपको कच्चा पदार्थको रूपमा वन व्यवस्थापन गर्दा निस्केको काठका सामग्री, रूख काट्दा वनमा बाँकी रहेका हाँगाबिँगा जस्ता सामग्री बाहेक काठका टुक्राटाक्री र आवास, भवन आदिबाट निस्केका अनावश्यक सामग्रीहरू पनि प्रयोग गरिन्छ।

यस कागजातको बारेमा सोधपुछको लागि
स्वास्थ्य, श्रम र कल्याण मन्त्रालय श्रम मापदण्ड ब्यूरो
स्वास्थ्य र सुरक्षा विभाग सुरक्षा शाखा